

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučju u praznika dan poprej. — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 500, za četrt leta Din 1500, za pol leta Din 3000; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Štev. čekovnega računa 14.900

Goiimo zavest
skupnosti

Sedanja družba je šla in še gre sledeča pota. Vodilni krogi gredo za tem, da vladajo nad človeštvom in njegovo duševno ter telesno silo. Ker se pa zavedajo, da so številčno v veliki manjšini, in ker hočejo varovati videz demokracije, podvzemajo vsa mogoča sredstva, da ne pride ta ogromna večina služiteljev do veljave. Najuspešnejše sredstvo je pač to, da vcepiljajo v duše raznih stanov in poklicev domišljijo, da so nekaj več, kakor drugi. Iz tega sledi nujno akcije, ki so na videz koristne tem posameznim poklicem, v resnici pa škodljive njim in vsemu delovnemu rodu.

Orientacija vodilnih krogov gre pa v nasprotno smer. Dobro se zavedajo, da morajo ohraniti udarno silo enotno. Ta enotnost bi se pa krhala in končno skrhalo, če bi dobili interesi poedincev nadmoč nad interesi skupnosti. Da preprečijo ta razkroj, se združujejo podjetja iste ali pa sorodne branže večjih držav v višje edince — v truste, sindikate itd. S tem se izognejo konkurenčnemu boju, ki bi sicer moral voditi v razkroj in razbitje kapitalistične moči v družbi. Sicer moremo kljub temu brati v raznih časopisih ali pa revijah o boju teh ali onih družb za nadmoč v izkoriščanju naravnih in tehničnih sil, toda to ni več boj posameznikov, ampak boj višjih edince, ki ne morejo več kvarno vplivati na okruženje skupne udarnosti in skupnega vladanja. Kajti če bi propadla kakaka taka edinica, bi stopila na njeno mesto nova zmogovita edinica. Torej sila v smislu vladajoče skupnosti bi se prej še ojačila.

Sicer pa priča zgodovina kapitalizma, njegovega razvoja in njegovega udeleževanja, da je boj kapitalističnih edincev več ali manj navidezen in da ne vpliva prav nič k temu, da ne bi mogli imeti zastopniki obeh vojujočih taborov med sabo tako zvanih poslovnih zvez. Svetovna vojna priča zlasti nazorno o tem.

Kapitalistično usmerjena družba postopa tako, ker se zaveda, da se morejo sedanji družbeni problemi reševati le skupno.

Vsi, ki so odvisni le od dohodkov svojega dela, bodisi duševnega bodisi telesnega, trpe. Družine celo silno trpe. Kajti pri ročnih delavcih je le v izjemnih slučajih dosežen eksistenčni minimum, pri duševnih pa le pri tistih, ki so v višjih kategorijah. K temu se pridružuje še brezposelnost, tudi socialno zavarovanje in večidel najboljše rešeno. Sama življenjska vprašanja. Ta življenjska vprašanja pa morejo in morajo reševati in rešiti kolikor mogoče ugodno le tisti, ki se jih tiče. Drug jih ne bo reševal. Kar bo dal, bo polovičarsko. Ugodno bodo rešena ta vprašanja pod pogojem, da se spravijo na delo tisti, ki se jih tiče, kot celota. Posamezen poklic ali stan ne more rešiti obtega problema! To velja tudi za nas.

Načrt novega zakona v socialnem zavarovanju je nepovoljen in za od svojega dela odvisne člane nesprejemljiv. Načrt pomeni naskok, katerega treba odbiti. Odbiti bo pa le tedaj, če ne bo povzročil zmešnjav v vrstah ne le članov, ampak vsega delovnega ljudstva! Smo pa na najboljšem potu, da pride do popolne anarhije. Društvo »Merkur« v Sarajevu je zahtevalo na zadnjem občnem zboru lastno zavarovanje za nameščence. Člani bratovskih skladnic se istotako razburjajo. Le enega se ne zavedajo, da je to vprašanje skupna zadeva!

Zakaj?

Če bo obveljal načrt novega zakona, ne bodo deležni njegovih posledic le tisti člani, ki bi spadali zaenkrat pod določbe tega zakona. Jasno je, da bodo za-

Naša internacionala

28. januarja se bo vršila v Bordeauxu v Franciji seja izvršnega glavnega odbora Internacionalne krščanskih strokovnih organizacij. Glavni odbor, ki se sestane na leto najmanj enkrat, bo to pot razpravljal o vseh aktualnih mednarodnih socialno-političnih in sploh delavskih vprašanjih, poleg tega pa bodo delegati iz poedinih držav poročali o gibanju, položaju in razmerah v katerih živi delavstvo. Glavni odbor internacionala bo na podlagi poročil in razgovorov napravil tozadavne sklepe in dal smernice za delo ožjega odbora tekom leta.

Zadnjič je zasedal glavni odbor meseca maja 1930 v Berlinu. Tedaj je sprejel važne načelne sklepe glede delovnega časa zasebnih nameščencev in rudarjev in glede nedeljskega počitka. Poleg tega so bili storjeni tudi drugi važni sklepi. Od zadnjega zasedanja torej je poteklo komaj dobrega pol leta, ki pa je bilo za našo internacionalo velike važnosti. Izvršile so se znatne spremembe pri mednarodnemu uradu dela, vstale so nove naloge, ki jih je treba prav in temeljito rešiti.

Položaj delavstva, se zdi, postaja v vseh državah tako v gospodarskem kakor v socialnem in političnem pogledu vedno bolj opasen. Kapital je stalno na delu, da potisne veljavo delavstva stopnjo za stopnjo navzdol in ga čim bolj zasuznji.

V vseh državah gredo podjetniki za tem, da znižajo delavske plače in okrnijo

tudi ostale ugodnosti, na drugi pa skušajo s pomočjo državne oblasti pritiskati na delavstvo, mu vzeti njegove zaščitne zakone, sploh docela potisniti v tiste razmere, v katerih je moralo živeti pred desetletji in stoletji. Vse to nam zgovorno izpričujejo vsi mezdni in ostali spori in delavska gibanja širom Evrope.

V teh časih ima tedaj internacionala prevažno nalogo, da združuje delavstvo vseh držav v enotno obrambno bojno vrsto, ki se kot en moč bori za svoje človeške pravice, za zadostne plače, za primeren delovni čas in za pravice in upoštevanje v podjetjih in vsej javnosti. Teh svojih nalog se nada in internacionala tudi prav živo zaveda in jih v čim večji meri tudi izpolnjuje. Izpolnjuje jih v smislu svojega temeljnega programa krščanskega svetovnega naziranja in v smislu resolucij in sklepov svojih kongresov. V naši internacionali gre stremljenje vseh za tem, da je, kakor vsak človek, upoštevan v celokupni človeški družbi tudi vsak narod. Za naše mišljenje ni velikih in malih narodov, ampak samo narodil!

V tem delu in pravcu se bo vršilo tudi bližnje zasedanje glavnega odbora in internacionala. Našo vrhovno predstavništvo čakajo v novem letu tehtne naloge, za katerih rešitev je treba temeljite priprave. Jugoslov. strok. zveza bo kot redna članica internacionala poslala na to važno sejo vsaj enega svojega delegata.

Naše zavarovanje v številkah

Iz statistike OUZD posnemamo, da je bilo l. 1930. zavarovanih 65.849 moških in 31.839 ženskih članov, skupaj tedaj 97.688. Iz tega sledi, da ženska zaposlitve v industriji dosega že skoraj tretjino celotne zaposlitve. Če temu prištejemo tudi članstvo bratovskih skladnic, potem bi se razlika ženske in moške zaposlitve nekoliko spremenila. Vendar nam pa še vedno pove, da v naši industriji vedno bolj prevladuje ženska delovna moč. To znači, kar smo že opetovano povdarjali, da je vsled obstoječih razmer poleg moža tudi žena prisiljena, da služi v industriji. Žal nimamo pri roki natančne statistike poročenih delavcih, je pa gotovo, da je 15 odstotkov med temi poročenih. V l. 1930. je narastlo članstvo pri OUZD za 2759, od teh 1780 moških in 979 žensk.

Za nas je pri tem važna ugotovitev zavarovane mezde, iz česar je razviden dejanski zaslužek delavstva. Povprečno zavarovana mezda, to je ona vsota, za katero je članstvo zavarovano po svojem dnevnem zaslužku, je znašala pri moških 29.40 Din, pri ženskah pa 20.35 Din. Povprečna skupna zavarovana mezda pa je znašala le 26 Din 45 par. Ker je med dejanskim zaslužkom in zavarovano mezdo le majhna razlika, stojijo s tem pred nami številke, ki nam povedo, kakšne so bile v letu 1930 pov-

prečne plače. To se pravi, moške plače so znašale povprečno 30 do 33 Din, ženske pa od 21 do 23 Din. Kolikor so bile pri nekaterih moških kakor ženskah višje plače, kot smo zgoraj navedli, toliko so bile pri ostalih manjše. Celokupna dnevna zavarovana mezda vsega članstva pri OUZD je znašala 2.583.648.— Din. Če to vsoto pomnožimo s 300 delovnimi dnevi, dobimo približni zaslužek delavstva v enem letu.

Medtem ko je stalež članstva v letu 1930 narastel za 2759 so obolenja članstva proti letu 1929 padla za 19 %. Obolenj mošk. članov je bilo 1443, ali 2.19 %. Ženskih 1048, ali 3.29 %, skupaj 2491, ali 2.55 %. To znači, da na vsakih 200 članov ali članic odpade 5 obolenj. Število ženskih obolenj je primeroma z moškimi znatno višje, to pa vsled porodov.

Gorenja statistika nam služi za gospodarski in socialni barometer. Prirast članstva pri OUZD je pripisovati razširjenju industrije, to pa le do sredine leta 1930. Ko se je v drugi polovici leta 1930 začela svetovna gospodarska kriza, katere posledice občutno občutimo tudi pri nas, je začelo članstvo OUZD znatno padati. Iz padanja članstva, ki se v novem letu še nadaljuje, je posneti, da gospodarska kriza še ni na vrhuncu. Šte-

htevali nasprotniki zavarovanja, da se ta določila spravijo tudi v druge blagajne. Imamo tudi deficitne rezultate v raznih panogah zavarovanja. Te deficite bo treba v interesu zavarovanja in zavarovancev likvidirati. Na eni strani bo morala prispevati država, na drugi strani pa bo treba reorganizirati zavarovanje tako, da bodo odpadli vsi nepotrebni izdatki, ki gredo v težke milijone. Pri tej sanaciji pa morajo odpasti vsaki in vsi obziri.

Sanacija socialnega zavarovanja pa nujno diktira k enotnemu celotnemu zavarovanju: Bolniško, neugodno, onemoglostno, starostno zavarovanje in za slučaj smrti pa še zavarovanje za brezposelnost. Samo ob sebi je pa umljivo, da ne sme biti izgubljena niti ena in niti

najmanjša že pridobljena pravica. Sanacija socialnega zavarovanja zahteva sicer enoten zakon, ki bo veljaven za celo državo, vendar pa ne bo moglo prenesti upravnega centralizma. Zato mora biti cilj zavarovanja popolna avtonomija posameznih banovin v vseh panogah zavarovanja pod neposrednim državnim nadzorstvom, ki ga naj izvaja ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje po svojih lastnih organih. Zavedamo se dobro, da ne bo prišlo do tega takoj, ker so osebni interesi zaenkrat še odločujoči. Moralo bo pa priti do tega. To pa morajo izvajati zavarovanci sami in skupno, v zavesti, da ne bo solidnega in trdnega zavarovanja, ako ne bo reorganizirano v zgoraj navedenih praveh.

vilke zavarovane mezde pa nam kažejo socialni položaj delavstva, vsled česar so iz obeh strani gorenji podatki za nas zelo važni.

Vprašane bratovskih
skladnic

Ako presojava položaj naših bratovskih skladnic, posebno še po zadnjem sklepu seje glavne bratovske skladnice v Ljubljani, moramo reči, da preživljajo krizo. Najrazličnejši komentarji krožijo po dnevnem in strokovnem časopisju glede priključitve teh blagajen k splošnemu zavarovanju. Vsaka od teh pa trdi in dokazuje, da ni nobene potrebe za to priključitev, da sedanji ustroj popolnoma in v vsem odgovarja potrebam in težnjam tega delavstva. V koliko te trditve odgovarjajo resnici, se razvidi iz sklepa zadnje seje, kjer so se prispevki zvišali od 7 na 9 odstotkov kategorijskega zaslužka.

Javnost naj bo prepričana, ba domo enkrat morali pristopiti k izdelavi splošnega starostnega neugodnega in bolniškega zavarovanja v vsej državi. Treba bo samo najti pravo pot in način, ki bi obvaroval interese in pridobitve že obstoječih blagajen. Država bi z ozirom na velik pomen narodnega zdravja morala prva razumeti to važnost in dati za to več milijonske subvencije, ki bi bile za nadaljnjo delo v tej smeri nekaka podlaga. Šele potem bi se dalo govoriti o vseh vprašanjih, ki danes toliko razburjajo naše delavstvo, kakor tudi ostalo javnost.

Kolikor je videti po novem predlogu za sanacijo našega zavarovanja, čas za to še ni ugoden. Ako pa bi vsaka panoga izvajala svoje starostno neugodno in bolniško zavarovanje, bi to ne bilo zdravo. Sicer je resnica, da je rudar izpostavljen veliko večjim neugodam, kakor ostalo delavstvo. Zato bi se ga pa moralo uvrstiti v najvišje mezdne razrede ali bi se za te uredilo posebne prispevke, ki bi zvišali neugodno lestvico. Navedeni prispevki naj bi šli v breme delodajalcev. Ako nočejo skrbeti za boljše varnostne naprave, pa naj bi zato tudi več prispevali. Vsekakor je vprašanje naših bratovskih skladnic zelo težko. V tem neugodnem času, ko vlada vsepovsod velika gospodarska kriza, ko ni denarja, da bi se moglo to urediti na način, ki bi odgovarjal težnjam in potrebam prizadetega delavstva, je to posebno za rudarje najbolj kočljivo vprašanje.

Novo splošno zavarovanje bi moralo nuditi vsem okrožnim uradom kar največjo avtonomijo, zasužurati že obstoječim blagajnam, kar imajo, ter jih sanirati potom državnih dotacij, kakor tudi s prispevki od strani podjetnikov in delavstva. Ako bi delavstvo videlo v tem pravcu izboljšanje, bi gotovo vsa ta debata izostala. Naše stališče glede SUZOR-a je, da je v takem obsegu nepotreben, ker samo zvišuje upravne stroške na račun celokupnega zavarovanja. Sicer smo pa glede tega naše stališče že večkrat povedali.

Najti sredstva za podlago saniranja našega splošnega zavarovanja, naj bi bila najvažnejša naloga vseh, ki pri tej stvari sodelujejo in odločajo. Povdarjalo se je že, da bi morala država v interesu narodnega blagostanja prva dati stvari temelje, na katerih bi se potem vse to delo urejevalo. V teh razmerah je pa popolnoma razumljivo, da se za kaj takega nikdo ne ogreva in vsi zahtevamo, da to, kar imamo, ostane in na tem skušamo graditi, kar je v današnjih težkih časih sploh mogoče.

KREKOVA KNJIZNICA
izda v kratkem svojo
tretjo knjigo!

Jugoslovanska strokovna zveza

Vinčank vesnik

V novem letu z združenimi močmi!

Od bližnjih in daljnjih skupin smo sprejeli od tovarišev prav priskrba voščila k novemu letu. Važno pri tem je to, da se glase skoraj vsa voščila enako: namreč z željo čim večjega uspeha na organizacijskem polju v borbi za dobrobit viničarskega stanu. Število poslanih novoletnih voščil načelstvu »Strokovne zveze viničarjev« je gotovo najboljši dokaz neomajnega zaupanja, ki ga imajo vsi naši strokovni borec v svoj »generalštab«, v vodstvo strokovne organizacije. Vkljub najtežjemu pritisku časovnih razmer in vsemu nasprotovanju naš pokretaš vztraja in se mu zaželi še novega polleta. To znači, da je in ostane SZV trdna; trdna zato, ker so njeni posamezniki trdni v svojem prepričanju, da je le po močmi strokovni organizaciji viničarjem odprta pot v boljšo bodočnost. Tovariši, tovarišice! Ostanite zvesti in se držite poti, ki smo si jo začrtali. Imejmo povsod zaupanje v lastno združeno moč. Bodi mi si pravi krščanski bratje in sestre med seboj. Bratstvo, sloga, miselnost tovarištva naj nas vse prešinja, pa od najvišjega in najvodilnejšega funkcionarja tja dol do zadnjega člana in obratno. Tedaž bo željam, izrečenim ob letošnjem novem letu, sledil tudi viden in zmagajoč uspeh. — Načelstvo.

Posmrtni sklad.

Kakor smo že objavili zadnjič načrt o novem »Posmrtnem skladu«, se je po raznih došlih predlogih ta načrt sedaj zelo spremenil. Od družin, ki plačujejo članarino mesečno 12 Din, se bodo sprejeli člani vsake starosti. Enako od onih družin, ki plačujejo 8 Din mesečne članarine, če se bo ugotovilo na licu mesta, da družina res ne šteje več, kakor dva ali tri člane. Tam, kjer se pa dogaja, da bi morala družina spadati v 3. razred, pa radi špekulacije z manjšo članarino plačujejo le 2. razred članarine, se bo sprejelo le njih družinske člane do starosti 60 let. Članarina se bo prvič, to je ob pristopu, plačala za tri slučaje skupno, potem pa vselej za vsak slučaj smrti posebej in bo znašala do starosti 60 let 1 dinar, do 70 let 2 Din in čez 70 let pa 3 Din za vsako osebo. Pri prvih se posmrtnina 2000 Din izplača v polnem po članstvu dveh let, pri drugih po treh letih, pri tretjih in najstarejših pa po štirih letih. Poslovniki so že v tisku in jih bodo skupine s pristopnicami prejele čimprej. Podpore pred 6 meseci članstva se ne izplačujejo nikake. Pristop se računa od dneva, ko je bila prva članarina plačana. Kdor prej plača, prej se mu šteje pravica do posmrtnine. Kdor ni reden ali podporen član »Strokovne zveze viničarjev«, se v ta sklad ne sprejme.

Načelstvo.

Resnica pa krivica.

Čitateljem »Delavske Pravice« sem že zadnjič poročal o mojem bivšem gospodarju, pri katerem sem služil 7 let, kako mi je radi organizacije odpovedal službo in mi sploh še ostal dolžan 411 težakov. Sedaj pa sporočam, da sem na posredovanje tajništva centrale SZV bil povabljen k računu, katerega sva se z ženo tudi oba udeležila. Pa čudo nad vnebovpijočo krivico! Namesto, da bi on meni kaj plačal, je računal tako, da bi mu nazadnje še jaz ostal dolžan. Čujte, če je to prav. Mlade prasce je tistikrat ko meni prodal tudi drugim za 175 Din, meni ga sedaj zaračunava 400 Din; za 150 Din sva z ženo imela pogojeno, da mu zrigolava in sva ta znesek od njega komaj dobila, sedaj pa trdi, da nama je teh 150 Din posodil, nikakor pa ne dal kot za služek. Oral je majhno njivico, vsega skupaj je bilo dela 2—3 ure. To delo si sedaj računa kar 15 težakov itd. Na tak način se nismo mogli sporazumeti, čeprav in kljub vsemu sva bila z ženo celo pripravljena, da 37 težakov pri računu popustiva. Sedaj pa moramo pred komisijo, če to ne bo šlo, pa pred sodnijo. Ali ni to strašno? Prej se ubijati z delom cele dneve in leta, potem pa se po sodnjah pripraviti za služek. In to pri gospodarju-kmetu, ki so ga same sladke besede, ki v cerkvi sedi najbolj spredaj, se globoko pokrižava, z Boga se prav za prav norčuje, nas siromake pa prav po židovsko odira. — F. R., Sv. Trojica v H.

Kakšni smo?

Začeta debata pod tem naslovom ne sme prej nehati, dokler ne povemo prav vsega, kar nas teži in nam dela krivice. Na nas viničarjih se vidijo od strani dru-

gih pač vse mogoče napake, morda jih celo pod drobnogledom zasledujejo in iščejo, samo da jih je več. Sebe pa in svojih grdobij pa prav nič ne vidijo, čeprav so jih z malimi izjemami polni kot gobavec gob. Predvsem o šafarjih in o oskrbnikih, ki v pre mnogih slučajih podrejene viničarje prav tiransko preganjajo in trpinčijo, se da veliko povedati. Pod takimi razmerami sem doživel marsikaj. Kaj nam je pomagalo, če je bil pravi gospodar kot lastnik posestev dober in blag človek za nas, če smo ga pa le parkrat v letu videli. Njegov upravitelj pa je bil vse, samo pošten človek ne, ki je vsakega viničarja neusmiljeno šikaniral. Vse nam je preklel vsak hip, vse oponašal, nikoli mu nismo mogli ničesar polji storiti. Ne vem, kaj bi napravil z menoj, če bi zvedel, da sem se organiziral, ker niti ni dovolil, da bi kdo vsaj črhnil o organizaciji viničarjev. Kot v dobi srednjeveških valpetov smo bili, niti ena urica miru nam ni bila privoščena, vse nas je imel za ničvredneže in pijance. Sam pa je bil vedno natreskan najboljšega vina ali žganja, včasih je celo že v kleti izgubil ravnotežje. Druge prijatelje in kompanjone je napajal z gospodarjevim vinom, ne da bi gospodar za to vedel, ako pa smo mi prosili kdaj za čašico vina, pa nas je zavrnil, češ za viničarje ni vino in da bi že spet radi samo žrli. Proti vsakemu nas je grdil in ob vsaki priliki se je širokoustil, kako ničvreden element so sploh vsi viničarji. Ob večkratnih prilikah smo videli zahajati v gospodovo klet v družbi našega upravitelja tudi odlične in važne osebnosti. Ni čuda, da dobe potem gotovi gospodje pod takimi okolnostmi čisto nasprotno mnenje in pojmovanje o nas viničarjih, kakor bi ga prav za prav morali imeti po dejanskem stanju. Pod stoljubnostjo upraviteljev, pri čašici dobrega vinca tam v kleti vinogradnikove zidanice se je žal premnogokrat razpravljalo predvsem o viničarskem vprašanju in delalo sklepe, ki so v škodo viničarjev obveljali tudi v praksi. Danes nisem več v službi tam, kakor sem omenil. Zgodilo se je, da mi je pijani upravitelj namesto zasluženega denarja vrgele kopice kletvic in psok. Rajši kot bi mu šel na konec, sem odpovedal službo. Kaj pomaga, če je gospodar najboljši človek, če pa ima svoje namestnike slabe in moralno propadle ljudi. Tukaj nismo potem viničarji prav nič krivi, vzrok je drugod, samo da ga nihče ne vidi. Tako se je godilo meni in se godi stoterim. Zato bo potrebno, da se k takim vprašanjem še povrnemo. — A. B., Slov. Bistrica.

Svetinje. Na praznik Sv. Treh kraljev se je vršil lepo obiskan sestanek skupine, kar dokazuje, da zanimanje za strokovno organizacijo zelo raste. Govoril je tajnik zveze tov. P. Rozman. Tovariši, le tako naprej!

Ivanjkovi. Dobili smo novega »šafarja«, ki se je najbrž domislil, da bo gospodu dopadel s tem, ako viničarjem pri plačilu na mah odtrga 2 Din za vsakega težaka. Hoče tudi sedaj delati novo pogodbo z viničarji. Pa ne bo šlo tako, kakor si je mislil: 1. Viničarji smo se obrnili pismeno do pravega svojega gospodarja, ki je odgovoril, da nima namena viničarjem znižati sedanjo plačo. 2. Med viničarskim letom se pogodba v škodo viničarja ne more spreminjati, tako določa viničarski red § 7. Bomo tirali šafarja pred viničarsko komisijo, če drugače ne bo šlo, kar bo zanj najbrž silno neprijetno, ker on nas hoče prikrajšati brez vednosti gospodarja. Samo, da bi bili vsi viničarji pametni, da bi skupaj držali, se organizirali, pa bi marsikaj bilo za nas boljše. — Prizadeti viničar.

Kako pridobiti novih članov? Zadnje nedeljo popoldne sva se napotila v svrhu agitacije za našo »Strokovno zvezo viničarjev« k vsem tistim viničarskim družinam, za katere sva vedela, da niso organizirane. Pri vsaki sva se pomudila tako dolgo, da sva mogla do podrobnosti raztolmačiti vse pojme in koristnosti naše organizacije. Obšla sva v kratkem popoldnevu deset družin in pridobila za organizacijo tudi vseh deset. Poskus se nama je obnesel, zato bova v nedeljo šla zopet in zopet, dokler ne pridobimo v svojem kraju vseh viničarjev za našo organizacijo. To pa objavlja zato, da bi naju povsod naši zaupniki in odborniki pa tudi drugi posnemali, ker je to najboljši in najenostavnejši in tudi najuspešnejši način agitacije. — Ljutomerska tovariša.

Tobačni delavci

Ljubljana, 10. januarja.

Medtem ko je danes velik del tobačnega delavstva v organizatoričnem in strokovnem pogledu mrtev in v polnem brezbrizju za lastne interese, je na drugi strani še vendar precejšnje število tobačnega delavstva, ki je neumorno na delu za dosego pravične ureditve plač in sploh delovnega razmerja. Ta del delavstva od vsega začetka svoje, čeprav dolgoletne borbe, še tudi danes ni izgubil vero v samega sebe, v lastno moč in vodi borbo dalje po poti do uspeha. Strokovna zveza tobačnega delavstva, ki je članica JSZ, je vodnica temu delu tobačnega delavstva, ki mu odpira pot v boljšo bodočnost. Koliko dela, truda in tudi žrtve je v zadnjem desetletju doprinesla organizacija, vedo le tisti, ki so temu delu sledili in ga podpirali. Tudi v zadnjem letu je organizacija podzvela pota in vse možnosti, da doseže ono, kar tobačno delavstvo nujno in upravičeno pričakuje. S številnimi obširnimi utemeljenimi spomenicami in z osebnimi intervencijami je organizacija stopila pred meročajne činitelje, da jim ponovno in ponovno predložijo težnje tobačnega delavstva. Niso se ustrašili zastopniki tobačnega delavstva stopiti niti pred ministrskega predsednika, kateremu so osebno obrazložili težnje tobačnega delavstva in mu izročili obširno spomenico.

Kje so pa ostali uspehi, bodo rekli v prvi vrsti tisti, ki so vse to delo gledali od strani ali pa so celo metali organizaciji polena pod noge. Res je, od vsega dela in truda danes ni ničesar na dlani. To pa nas organizirano tobačno delavstvo prav nič ne moti, svoje delo še podvojiti, da s tem nadomestimo tiste, ki gledajo ob strani in čakajo kot troji na med, ki ga donajajo čebele. Dvoje je, ki nas vzpodbuja k vztrajnosti, prvič to, da smo v zavesti, da smo storili vse, kar je bilo v danih razmerah mogoče storiti drugič pa to, da smo trdno uverjeni, da ni več daleč čas, ko bo delo rodilo tudi uspehe. V tej veri stopamo v novo poslovno dobo našega dela za dobrobit celokupnega tobačnega delavstva.

Rudarji.

Trbovlje. Članom Strokovne skupine rudarjev naznanjamo, da se vrši v nedeljo 25. januarja ob 3 popoldne v tajniških prostorih Loke 253. redni letni občni zbor Strokovne skupine rudarjev z običajnim dnevnim redom.

Tovariši rudarji! Pogled v preteklost in pogled v bodočnost nam jasno pove, da se nahajamo v zelo resnem položaju, iz katerega žal trenutno ne vidimo nobenega izhoda. Dogodki zadnjih let, naš sedanji položaj in zgleđ za bodočnost nam pričajo, da gre za bito ali nebiti rudarjev. Zastonj bi bilo vsako upanje, zastonj vsako tarnanje in zastonj tudi vsako besedičenje, dokler se vsi skupaj ne zavemo, da je rešitev v prvi vrsti v nas samih in da je prva pet k rešitvi pot v strokovno organizacijo. V organizaciji bomo zopet združili svoje moči in utrdili vero v lastno moč. Ne pustimo, da nas lastna brezbriznost pahne v popolno pogubo. Naj na občnem zboru, na katerem bomo začrtali pot za bodočnost, nikogar ne manjka! Vabimo tudi one prijatelje, ki želijo pristopiti v naše vrste.

Zagorje. V nedeljo 18. januarja po osmi sv. maši se bo vršil v Zadrudnem domu redni mesečni sestanek rudarjev, na katerem bomo razpravljali o važnih tekočih zadevah in o tem, kako dvigniti našo organizacijo in jo usposobiti za pravo strokovno delo. Člane opozarjamo, da je tretja nedelja v mesecu določena za redne strokovne sestanke rudarjev. Sestanka naj se udeležijo tudi člani Kreckove družine. Vsak naj si preskrbi, da bo to nedeljo dela prost, da se sestanka sigurno udeleži. Zlasti opozarjamo našo mladino, katero čakajo v bodočnosti velike naloge, da smatra sestanek za bolj važen kakor kako razvedrilo, ki za borbo, za kruh nima ničesar skupnega. Zaponnimo si enkrat vsi, da je najprej kruh, potem šele drugo. Pričakujemo, da se boste sestanka udeležili v polnem številu in pripeljali s seboj tudi druge, ki so naklonjeni našemu pokretu.

Tekstilno delavstvo

Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo dne 25. januarja ob 9 zjutraj se bo vršil v prostorih Ljudskega doma v Št. Vidu redni letni občni zbor »Strokovne skupine tekstilnega delavstva« tovarne »Stora d. d.« v Št. Vidu nad Ljubljano. Vabimo vse člane in tudi one, ki želijo pristopiti v naše vrste, da se tega občnega zbora

udeležijo. Poleg običajnega dnevnega reda bomo razpravljali o važnih zadevah, tičočih se delovnega razmerja v tovarni in organizacije. Tovariši, tovarišice! Opetovano stoji pred nami slika, ki predstavlja zelo žalostne razmere, ki vladajo pri nas in ki nam prinašajo moralno in materialno škodo. Te razmere pa niso le plod kapitalističnega stremeljenja, da iz nas izpreša čim večjih profitov, ampak imamo pri tem tudi sami svoj delež in smo zato sokrivci obstoječih razmer. Mi kapitalistom ne zamerimo, da striktno in dosledno izvajajo svoja načela. Oni so in bodo z vsemi silami preprečevali vse, kar bi jih pri tem hotelo ali moglo ovirati. Bolj pa moramo zameriti sami sebi, ker vse to gledamo mirno, če ne vsi, vendar velika večina. Mi smo v rokah naših delodajalcev prava jgrača, ki nas premetavajo, kakor veter suho listje. Oni vedo za naše slabosti, vedo, da med nami ni prave delavske zavesti, skupnosti, in kar je glavno, da med nami ni medsebojne ljubezni, ki bi nas združevala in utrjevala za brambo lastnih interesov. Zato se ne čudimo, če so krivice vedno večje, kruh pa vedno manjši. Sedaj, ko bomo naredili zaključek doseganega dela in načrt za novo delo, naj bo prva točka ta, da v lastnih vrstah uredimo, da postanemo res prava strokovna organizacija.

Lesno delavstvo.

Verd pri Vrhniki. V nedeljo dne 11. januarja se je vršil tretji redni občni zbor tukajšnje Strokovne skupine lesnega delavstva. Udeležba članstva ni bila posebno zadovoljiva, kar je za nekatero znak njihove nezavednosti. Iz poročil odbora kakor zastopnika JSZ iz Ljubljane strok. tajnika tov. Koprivca smo razvideli delo organizacije v preteklem letu. Z orzirom na položaj lesne industrije bi bilo pričakovati v naši skupini več smisla za organizacijo. Smo v prav resnih časih, ki jih čuti najbolj delavec in povsod, kjer se delo ni ustavljeno, se dela na to, da se nam odtrguje zaslužek. Tovariši! V takih razmerah nam je potreba več brige za svojo organizacijo, sicer se nam bo naša malomarnost kruto maščevala!

Nameščenci.

Vse tovariše vabimo, da sporoče, v kolikor tega še niso storili, v kateri članarinski razred se vpišejo z novim letom. Kdor ne bo sporočil nikake spremembe, bomo smatrali, da bo plačeval še naprej po 15 Din mesečno, to je v 2. razred. — Odbor je na svoji seji sklenil, da bo izdajal odslej naprej novim članom začasne legitimacije, veljavne šest mesecev od vpisa. Po preteku tega roka dobi vsak član trajno legitimacijo, ki pa se plača že ob vpisu. — Ali je premislil že vsak izmed nas, na kak način bo sodeloval pri širjenju organizacije in kje bo pridobil novega člana? Na delo za organizacijo in skupnost! — SZPTNJ.

Tovarišem in prijateljem!

Kot je razvidno iz raznih povpraševanj, še marsikak nameščenec ali nameščenska ne ve, v katero organizacijo spada po svoji stroki in tudi marsikak naš prijatelj tega ne ve in zato ostane prvi neorganiziran, drugi pa ne ve svetovati. Zato sporoča podpisana organizacija, da je ona edina strokovna organizacija krščanskega nameščenstva v naši državi in razteza tudi svoje delo na območje cele države, to se pravi, da se more organizirati vsak nameščenec le v naši organizaciji od organizacij, včlanjenih v JSZ in da poleg nje tudi ne more obstojati nikaka druga nameščenska organizacija razen naših krajevnih organizacij, podružnic. Kdor se za organizacijo več zanima, more dobiti izvod pravil, načrt podpornega fonda, osnutek pravil za podružnice itd. Posebno smo na razpolago vsem, ki nam hočejo pri organizaciji pomagati. Utrujmo in strnimo v močno enoto našo organizacijo!

Strokovna zveza privatnih in trgovskih nameščenecv Jugoslavije, Delavska zbornica, JSZ, Ljubljana.

Prav dobro kupite
špecerijsko blago in mesnine
pri
Jos. Jagodič, Celje
Glavni trg.

Socialno zavarovanje v Franciji

Razmere so take, da bo za naš narod izseljeniški problem vedno važnejši. V tujini si iščejo kruha rudarji, sezonski poljedelski delavci, pa tudi kmetijski sinovi iščejo potrebnega kruha v tujini. Že pred vojno je bilo izseljevanje. Toda imelo je drugačen značaj, kakor danes. Glavni val je bil usmerjen proti Ameriki. Večina je šla za delom v Ameriko s tem namenom, da si v nekaj letih toliko prisluži, da si bo svoje gospodarstvo ali izboljšala ali pa novega ustanovila. Predvojna Amerika je nudila v svoji visoki valuti in s svojimi precej ugodnimi delovnimi pogoji nekako odškodnino za neobstoječe socialno zavarovanje.

Drugi večji tok se je izlival v Nemčijo. Tam ni bilo sicer tako ugodnih pogojev kakor v Ameriki, zato je pa bilo izvedeno socialno zavarovanje s starostno preskrbo. Sicer niso mogli naši izseljenci računati na bogve kako visoke prihranke, imeli so pa kljub temu dobro eksistenco. Razumljivo je, da so se izseljevali v Nemčijo v pretežni večini poklicni delavci, ki so imeli namen ostati v Nemčiji daljšo dobo, če že ne stalno.

Povojno izseljevanje pa v splošnem ne nudi izseljencem prilike, da bi si mogli v nekaj letih napraviti večje premoženje, imajo svojo eksistenco, čisto prav trdo, in nič več. Pretežen kader naših izseljencev tvorijo poklicni delavci, zlasti rudarji, ki so si pridobili tekom svojega zaposlenja doma v pogledu invalidnega in starostnega zavarovanja gotovo pravice. Ko se morajo izseliti, občutijo to breme dvakratno. Vedo, da si bodo zaslužili v tujini komaj za boro življenje, doma pa izgubijo svoje pravice, katere so si pridobili s trdim delom.

V takem položaju so neprecenljive važnosti mednarodne pogodbe, ki zasedajo delavcu njegove pravice, katere si je pridobil v socialnem zavarovanju ali pa ki jih bo šele pridobil. Precej naših ljudi se izseljuje v Francijo. Radi tega je nujno potrebna pogodba s to državo, slična kakor v Nemčiji. Vprašanje

je, če more obstoječe socialno zavarovanje tvoriti bazo za tako pogodbo.

V Franciji je stopil novi zakon v veljavo 1. julija 1930. Po tem zakonu je zavarovanje obligatorno za vse osebe, čijih skupen zaslužek ne znaša letno nad 15.000 frankov, v mestih z nad 200.000 prebivalci pa nad 18.000 frankov. Pri oženjenih se doda za enega otroka še 2000 frankov, za dva otroka 4000 frankov, za tri ali več 7000 frankov.

Zavarovanje v industriji, trgovini in hišnem delu vsega: bolezen, onemoglost, starost, smrt in nezakriviljeno brezposelnost. To zavarovanje je obvezno tudi za delavce, ki so zaposleni v poljedelstvu.

Oboleli član in njegovi svoji imajo pravico do sledečih dajatev: zdravnik, zdravila, bolnišnica, zdravljenje v sanatorijih. Vsak zavarovaneec izbira zdravnika poljubno. Člani imajo pravico tudi do denarnih podpor. Ako ne ozdravi v roku 6 mesecev, ima pravico do onemoglostne pokojnine, če je bil pred boleznijo vsaj 2 leti podvržen zavarovanju.

Če zavarovaneec umre, imajo svoji pravico do pogrebne, ki znaša 20% pokojnikovega letnega povprečnega zaslužka.

Zavarovanje za slučaj brezposelnosti je pa izvedeno tako, da se mu ne izplačuje dnevno izgubljen zaslužek, ampak se plača za njega gotova vsota, ki mu omogoča, da še nadalje uživa prednosti, ki mu jih dalje socialno zavarovanje.

Uprava socialnega zavarovanja je poverjena raznim bolniškim blagajnam, blagajni za zavarovanje v slučaju starosti in fondu, ki je osnovan za zavarovanje v slučaju brezposelnosti.

Prispevke za zavarovanje plačuje država, delodajalec in delojemalci. Prispevki znašajo od 1. julija 1930 do 1. aprila 1934 — 8%; od 1. aprila 1934 do 1. aprila 1940 — 9%; od 1. aprila 1940 dalje 10%.

Zavarovanje o slučaju nezgod, je bilo v veljavi že pred 1. julijem 1930.

Iz navedenih podatkov moremo sklepati, da bi moglo to zavarovanje tvoriti podlago za izvedbo konvencije med Francijo in našo državo.

Proračun sovjetske Rusije

Poročajo: Finančni komisar Grinko je predložil na zasedanju osrednjega izvršnega komiteja Sovjetske unije v odobritev enoten finančni načrt, v katerem so označeni dohodki z vsoto 32 milijardami rubljev ter sredstva kreditnih zavodov in gospodarskih ustanov. V svojem poročilu navaja Grinko med drugim:

Prehod k enotnemu finančnemu načrtu ne predstavlja morda kakšne tehnične izpremembe, temveč je posledica gigantskega ojačenja in konsolidacije vsega narodnega gospodarstva. Finančni načrt obsega dve tretjini vseh narodnih dohodkov, namreč 32 milijard rubljev od celotnih 49 milijard, dočim naj bi ob koncu petletke obsegal samo polovico vseh dohodkov. Vsi proračuni so zgrajeni le na notranji akumulaciji in njeni popolni izrabi. Dočim znaša v inozemstvu pristanek narodnih dohodkov v najboljšem primeru 5 ali 6 odstotkov, znaša prirastek narodnega dohodka Sovjetske unije v zadnjih dveh letih 11, oziroma 20%, za leto 1931. pa je proračunan na 35%.

Dohodke v finančnem načrtu predstavljajo sredstva socializiranega sektorja narodnega gospodarstva v višini 13,3 milijarde rubljev in sredstva zavarovalnih in drugih organizacij. Od 11 milijard

rubljev davkov odpade 9,3 milijarde na prometni davek, ki se plačuje iz socializiranega sektorja. To dokazuje, da je socialistična industrija glavna podlaga državnih dohodkov.

Izdatki so v finančnem načrtu določeni z vsoto 30,5 milijard rubljev. Ostanek 1,5 milijarde rubljev tvorijo rezerve. Za finančno stanje narodnega gospodarstva je določenih 21 milijard rubljev, za kmetijstvo pa 6,5 milijarde. Tako bo 9 desetih vseh izdatkov v letu 1931. porabljenih za gospodarske in kmetijske namene. Določitev rezerve dokazuje, da pri sestavi proračuna ni treba računati s kako emisijo novih bankoveev. Grinko poudarja, da v zadnjem četrtletju 1930 izvedeni nakup žita v višini 2,5 milijarde rubljev ni potreboval nobene emisije.

Glede na težkoče pri izvedbi enotnega finančnega načrta je izjavil Grinko, da dokazuje živahna gonja proti Sovjetski uniji kakor tudi proti njeni finančni politiki, da inozemski opazovalci bistva sovjetskega gospodarstva sploh ne morejo razumeti, da podcenjujejo pomen temeljnega načela smotrenosti tega gospodarstva in da zato ne morejo videti, da se pojem inflacije za Sovjetsko Rusijo sploh ne more uporabljati.

Zavarovanje za brezposelnost v Švici

Srednjeevropska država Švica je uredila brezposelnost vprašanje na popolnoma svojevrsten način. Švica ne pozna splošnega državnega brezposelnega zavarovanja, ampak je to urejeno deloma po privatnih, deloma po javnih zavarovalnicah.

Strokovne organizacije so bile do leta 1915. edine nosilke te panoge zavarovanja, seveda le za krog svojega članstva. Vsled vedno večje delovne krize pa je zvezni svet sklenil na pritisk strokovnih organizacij dati tem na račun izplačevanja podpor določen kredit v izmeri ene tretjine. Predlog za državno zakonito zavarovanje iz leta 1920. je pokopala kriza leta 1921.—1925. V teh letih so države, kantoni in občine vpeljale državno brezposelnostno skrbstvo, ki zagotavlja vsakemu po ne lastni krivdi brez-

poselnemu podporo v znesku 60% plače brez delavskih prispevkov.

V oktobru leta 1924. je sklenil zvezni svet, da bo dala država privatnim zavarovalnicam 30% podporo za brezposelne podpre, javnim pa 40%. Privatne so one strokovnih organizacij, javne pa one tovarn ali občin. S tem so prejele delavske organizacije, pionirke brezposelnega zavarovanja, seveda slab položaj, omogočila pa je to krivico tudi njihova slabost. V poveljnih letih bi bilo kaj takega nemogoče. Protežiranje javnih in od delodajalcev ustanovljenih zavarovalnic pa je bilo ravno tako naperjeno proti njim, ker so pač hoteli kapitalisti s svojimi zavarovalnicami delavstvo držati na svojih vajetih in stran od strokovnega pokreta. Zavarovalnice pa podpirajo še kantoni z 10 do 40% in ob-

čine s 5 do 40% kritji izdatkov, tako da je celotna subvencija do 80%na

Ta ureditev zavarovanja povzroča strokovnim organizacijam mnogo dela. Voditi morajo za brezposelne podpore posebno knjigovodstvo in pošiljati izveščke ob zaključku leta državi, nato kantonom in občinam, kjer so se že izvršila izplačila.

Država torej le garantira za prispevke. V ostalem prepušča poedinim kantonom, da po svoji volji uredi brezposelno zavarovanje tudi z zakonom za svoje ozemlje. Nekateri so to že izvršili in uvedli obveznost zavarovanja. V teh kantonih je bila posledica: okrepitev strokovnih organizacij. Vedno bolj prodira misel, da se pri prostovoljnem zavarovanju ravno oni ne zavarujejo proti posledicam brezposelnosti, ki so zavarovanja najbolj potrebni.

Boji v Porurju

Rudarski podjetniki v Porurju so sklenili radi težkih gospodarskih razmer znižati rudarjem plače za 12 odstotkov. Delavci na to znižanje nikakor niso hoteli pristati. Krščanska in socialistična strokovna zveza sta izjavili, da so delavci pripravljeni sprejeti znižanje svojih plač le za 4 odstotke. V tem je izbruhnila v mnogih revirjih spontana stavka. Vodstva stavke so se bojda polastili komunisti. Obe strokovni organizaciji rudarjev, krščanska in socialistična, sta nastopili proti stavki. Pogajanja s podjetniki za sporazum so se razbila. Državno delovno razsodišče za Porurje je izreklo pravdorek, da se znižajo plače za 8 odstotkov. Podjetniki so ta pravdorek takoj v celoti odklonili. Nato so ga odklonile tudi delavske strokovne organizacije. Pričakuje se, da bo državni delovni minister v sporazumu z notranjim ministrom izrekel, da je pravdorek državnega delovnega razsodišča obvezen za obe strani.

K tej borbi prinaša krščansko socialni tednik »Das neue Volk« z dne 10. januarja obširen komentar. Med drugim pravi:

»V Porurju, osrčju Nemčije, se je z brutalnim nastopom rudniškega kapitala, da zniža delavske plače za 12 odstotkov, začel boj, ki presega pomen navadnega meznega boja in je pravi začetek politično-revolucionarne kampanje. Današnji kapitalistični sistem se izvaja nad nemškimi delavstvom v najhujši obliki. Poleg 4 milijonov brezposelnih, ki jih je postavil na cesto nečloveški in neravni sistem, ki stremi le za profitom, leži na ramienih delovnih množic še vsa teža reparacij. Vedno bolj spoznavajo množice nemškega delovnega ljudstva, da je država obremenjena z vso svojo upravo, policijo in vojaštvom le ozadje kapitalistov za pritiskanje in izkoriščanje delovnih množic. Država je naložila tem množicam bremena reparacij, bogatine pa štiti. Naložila je tem množicam vsa davčna bremena in vse breme za zavarovanje za brezposelnost. Ta državna oblast tudi začneja zniževati delavske plače. Z ogorčenjem čitamo dnevno časopise, ki vedno in vedno poročajo na dolgo in široko o zniževanju plač in nič drugega. »Šarfmaherji« težke industrije so našli za svoje nadute v vladi najboljše svoje zavezničke. Ta razvoj je moral privedi do boja tam, kjer je lok napet. In napet je lok v Porurju, v rudarskih revirjih.

Štrajk, ki je nastal pod vodstvom komunistov, je čisto stvarno gledano nekaj drugega kot ono, za kar ga proglašajo meščansko časopise, namreč, da je »divja stavka«, da so to »boljševiške metode« itd. Treba se je vendar vprašati: Kako je mogoče, da so desetisoči rudarjev tako spontano sledili paroli: Štrajk?! Ja, pravijo, da je tam neki komunistični voditelj iz Berlina. Pa saj je v Porurju še cela vrsta drugih »voditeljev«. Saj je bil tam Stegerwald (delavski minister), pa Severing (pruski notranji minister — socialni demokrat). Pa kaj sta dosegla? Nič! Severing si je ogledal svojo policijo. Pa njegov govor! Na čigavo stran se je postavil? Na stran za vsakdanji kruh se borečih porurskih rudarjev ali na stran kapitalistov? V čigavo službo je dal na razpolago svojo policijo? Nezmišljeno je, da se v gospodarsko borbo vmešava državna oblast s svojo policijo. Državna oblast bi se morala postaviti proti zatiralecem. Le v slučaju protizakonitosti, če se začne pustošiti, naj bi posegla vmes. Nikdar pa ne v varstvo delavoljnih! Kajti ti »delavoljni« delajo le iz bojazni, iz strahu, da bi bili odpuščeni. To kapitalist ve in na to gradi

Javne zavarovalnice so kantonske in se raztezajo na področje enega kantona, včasih ima občina svojo brezposelno blagajno — mnogokrat brez članov — ali pa tvori več občin eno blagajno. Stojijo pod upravo in nadzorstvom kantonskih ter občin. Takozvane paritetične blagajne so ustanovljene za en obrat, včasih pa za več obratov ali na eno stroko.

Najenotnejše je zavarovanje strokovnih organizacij.

Država za brezposelnostjo nima torej mnogo dela in izdatkov kot drugod, istotako delodajalec, ker prispevajo v nekaterih kantonih v krizni fond in po večini tudi v paritetične blagajne. Toda to radi stori, ker s tem nekako zadržujejo zblizanje delavstva in strokovnih organizacij. Neorganizirane pa seveda lažje izrabljajo in — blagajna je zravnana.

svoje načrte. Zato je stavka tretji dan tudi začela ponehavati, ker bi bili sicer vsi stavkajoči odpuščeni. Da niso vsi rudarji stavkali, ni nikaka svobodna odločitev rudarjev, ampak kapitalistični pritisk. Gospodarski boji pa se morajo vjevali v popolni svobodi. Policija v Porurju in njen vrhovni šef Severing opravljajo tedaj zelo koristno službo za kapitaliste. Znižanje plač se bo tedaj izvedlo s pomočjo pendrekov policije pod poveljstvom Severinga in Stegerwalda. To je enostaven in jasen položaj, v katerem je sedaj porursko rudarsko delavstvo.

Stavka, ki je izbruhnila, dokazuje spontano voljo mas za boj. Gospodarsko bi bil izgled na ugoden izid stavke, če bi bila splošna stavka, kaj primeren. Kajti istočasno stavka 150.000 angleških rudarjev. Angleške strokovne organizacije imajo dosti več korajže za boj in doslednosti. Angleški kapitalisti upajo na pomoč nemških in nemški so se že veselili, da bodo mogli pošiljati premog celo v London. Delavsko vodstvo, ki je res vodstvo, bi moralo ta položaj videti in iz tega izvajati svoje sklepe. Generalna stavka v nemškem rudarstvu bi morala brezpogojno že po kratkem času dovesti do uspeha, posebno še, ker stoji ostalo prebivalstvo na strani rudarjev. Tudi ostalo prebivalstvo sprevideva »švindl«, ki ga uganjajo kapitalisti z zniževanjem plač. Mali in srednji trgovski krogi v Essenu, Hamburgu, Duisburgu, Düsseldorfu, Bottropu, Bueru itd. vedo prav dobro, kaj bo, če se bodo plače kar naprej zniževale. Saj so rudarji njihovi glavni odjemalci. Nekaj tednov stavke bi odločno zavrlo proces, ki se bo v bodoče nemoteno razvijal naprej: postopno padanje življenjskega standarda večine prebivalstva.

Edino potrebna parola v porurskem boju bi bila: Rudarji vseh strokovnih zvez, enotno v boj zoper znižanje plač!

Na vsak način kaže Porurje sledeč položaj: barometer napoveduje vihar. Radi nerešenega socialnega vprašanja Evropa propada! Bolj in bolj žene zapadnoevropski kapitalizem narode, posebno pa naš nemški narod v propast.

Ali so obresti dovoljene?

Anton Orel: *Oeconomia perennis*. Zweiter Band: *Das kanonische Zinsverbot*. 1930. Strani 310.

Ta knjiga je nadaljevanje prvega zvezka »Oeconomiae perennis« znanega avstrijskega sociologa Antona Orela. Pisatelj obravnava znanstveno izčrpno vprašanje o obrestih s posebnim ozirom na nauk katoliške Cerkve. Obširno opisuje cel potek razvoja obresti do danes. Naravno pravo ne pozna obresti. Tudi bistvo rimsko-pravne ustanove posojila (mutuum) ni jemanje obresti. Katoliška Cerkev je bila vseskozi od prvih časov proti obrestim. Ona je vodila proti njim najostrejšo borbo in jih v srednjem veku odpravila, jemali so jih le židje, kristjani ne. Prišel pa je val kapitalizma, ki je zagnil vse — tudi kristjane, in obresti so postale vsesplošne. Cerkev je vseskozi držala svoje načelo neokrnjeno in se je upirala kapitalizmu (encyklika »Vix pervenit«, 1745). Vendar ni vzdržala in kanon 1543 (Codicis iuris canonici) je kot praktično navodilo izrekel, da se obresti morejo jemati, vendar samo pravične. Katoliška dogma pa je še vedno, kot pravi učeni dominikanec Weif, da so obresti nedovoljene in prav tako greh kot prekršitev vsake druge božje postave. — Knjiga stane vezana 9 mark. Dobi se pa tudi v knjižnici Delavske zbornice.

Doma in po svetu.

Novi bani. S kraljevim ukazom so bili odpušteni s pravico na pokojnino bani: savski (Zagreb) dr. Šilović, zetski Smiljanec in moravski Nestorović. Imenovani so bili takoj novi bani: savski dr. Ivo Perović, dosedaj prvi pomočnik notranjega ministra, zetski dr. Miloš Krulj in moravski Jeremija Zivanović. Imenovani so bili tudi novi pomočniki teh banov.

Banski svet dravske banovine bo imel svojo prva sejo v torek 20. januarja. Seja se bo vršila v dvorani Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Na dnevnem redu je proračun za leto 1930-31. Zasedal bo svet kakih 10 dni. Banski svet ima samo posvetovalno glasovalno pravico.

Albert Thomas, ki se trenutno mudi v Pragi, pride tudi v Ljubljano. Namen njegovega ponovnega prihoda je, da temeljito prouči izvajanje delavske zakonodaje in gospodarski in socialni položaj jugoslovanskega delavstva. V Ljubljani si bo ogledal vse socialne ustanove in bo imel z zastopniki delavstva več informativnih sestankov. V mednarodni delavski javnosti je zanimanje za položaj našega delavstva kaj znatno.

»Na zapadu nič novega«, film o vojski po znanem romanu Nemca Remarquea, je bil v Nemčiji prvotno dovoljen, a so fašisti vzdignili tak hrup proti dovoljenju, da se sme predvajati, da ga je oblast prepovedala. Socialni demokrati so priredili velike protestne shode, a vse ni nič pomagalo. Film je bil nato prepovedan tudi v Nemški Avstriji. Kakor vse kaže postajajo Nemci zopet vedno bolj militaristični in nekatere stranke hočejo v ljudstvu zanetiti ogenj maščevalnosti.

Prav je tako! Kmetijska družba v Ljubljani je poslala ministrstvu v Belgrad vlogo, v kateri zahteva, da se kmetijski mladini pred 18 letom prepove delo v tovarnah, ker primanjkuje delovnih sil za kmetijske posle. Pa ne le ta razlog je tehten, ampak tudi zdravstveni, socialni in moralni oziroma morajo biti upoštevani, če hočemo, da ne bodo tisoči naše mladine telesno in duševno degenerirani.

Strajk pri tvrdki Meinel se je končal tako, da je Savez priv. nam. Jugoslavije ukazal stavkujočim iti na delo. Rezultat stavke ni znan.

Ne v Holandijo! Vedno in vedno pri-

hajajo jugoslovanski delavci iz domovine, Nemčije, Belgije in drugod v Holandijo. Nujno opozarjamo, da rodi naraščajoče krize absolutno nobenega delavca, niti pri rudnikih niti izven njih ne sprejmejo na novo v delo; policija ima nalogo, da na novo došle brezposelne delavce odpravi čez meje!

Vsem, ki se žele izseliti v USA. Dogaja se, na nekatera okrajna oblastva napotijo stranke k ameriškemu konzulatu v Zagreb, in to mnogokrat po nepotrebnem in to celo iz oddaljenejših krajev, da se javijo osebno pri ameriškemu konzulatu v Zagrebu radi informacij o izseljevanju v USA ter si s tem povzročajo nepotrebne stroške, konzulatu in sami sebi pa vzamejo mnogo časa. Radi tega opozarjamo vse interese, kadar pošiljajo konzulatu dokumente in prošnje za informacije o izseljevanju v USA, da bo konzulat hitro odgovoril in stranko obvestil, če je res potrebno, da se stranka sama zgleda na konzulatu. Enako velja tudi za one, kateri so dobili potni list za USA in prosijo za ameriško vizo.

Poroka. V Mislinjah se je poročil g. dr. Franjo Radšl, asistent zdravilišča na Golniku, z gđico Zorko Rozmanovo iz Mislinj. Obilo sreče!

Priden ključavničarski pomočnik, 19 let star, išče dela. Je vsesplošno priporočljiv. Naslov se izve v uredništvu »Delavske Pravice« (palača Delavske zbornice) v Ljubljani.

Čez hribe in doline ...

Maribor. — Vidni uspeh Poselske zveze v Mariboru. Kdo bi si mislil, da one, ki so ves dan od ranega jutra do pozne noči zaposlene z delom, še delajo v zvezi! Na praznik sv. Treh kraljev smo gledali v dvorani Zadržne gospodarske banke igro »Skrivnostna sveta noč«. Kdor je gledal, je spoznal, da ni bilo lahko vprijeti igro, ki zahteva okoli 30 oseb ter posebno scenerijo. Našim služkinjam se je to posrečilo, kajti dosegle so že stopnjo drugih izobraženejših lajčnih teatrov. Videli smo, da se je vsaka oseba potrudila za svojo vlogo. Priznati moramo: več ne moremo zahte-

vati. Priznanja vredno je tudi, da so sodelovali tudi nekateri dijaki. Saj je prav tako. Ne na sestankih samo, ampak tudi med delavskim ljudstvom je treba delati. Žal, da še ostali mariborski študentje niso tega mnenja. Morda se jim še prenizkotno zdi, zahajati med od dela umazane delavce.

Služkinjam, članicam Poselske zveze, pa vse priznanje. Spet smo spoznali Vaše žrtve. Podnevi ste delale, zvečer pa namesto k počitku, ste hodile k vajam. Ob nedeljah, ki so Vam edini dnevi, ob katerih imate nekaj prostih ur, niste šle na sprehod, ampak k vajam. Bodij to drugim v vzgled. — A. M.

Maribor. Ekspozitura JSZ v Mariboru je začela zopet redno s strokovnim tečajem. Tečaj se vrši kot poprej vsako sredo ob pol 8 zvečer na Koroški cesti 1. Prihodnje predavanje bo o Belgiji — krasne skioptične slike!

V četrtek je po kratki boleznini preminul naš član Valentin Leopold. Bil je uslužben pri mestni občini kot delavec. Pokojni je vedno rad zahajal v prostore JSZ, kjer je čutil nekako zatočišče. Pogreba se je udeležil poleg članstva v imenu ekspoziture tov. Mastinšek. Pokojniku blag spomin, preostalim naše sožalje!

Racionalizacija in odškodnina odpuščenim delavcem.

Radi racionalizacije odpušteni delavci ne trpe le radi ponižanja, ker morajo zapustiti kraj, kjer so si služili kruh leta in leta, ampak tudi radi tega, ker so radi tega vrženi na cesto in so jim odvzete vse pravice, pridobljene v zavarovanju, mnogokje izgube s službo tudi streho, prepuščeni so na kratko negotovi usodi, mogoče bodo morali delati pod slabšimi pogoji kot doslej.

Zato je nadvse pravično, da kapitalist tudi nekaj žrtvuje za žrtve civilizacije — racionalizacije — kapitalistične izpopolnitve obrata.

Nemška družba Kunstseide-Union je močan koncern z obrati po vseh večjih državah. Odpuščenim delavcem z najmanj 5 let službe daje plačo še 2 tedna po odpustu, z 9 in več leti pa 6 tednov polovično plačo.

Filipsov holandski koncern je bil postal na te-le odškodnine: delavec z najprizadevanju strokovnih organizacij pri-

manj 1 letom službe prejme po odpustu polovično plačo še 2 tedna, z 10 leti 18 tednov in z 12 leti službe 26 tednov, kar odgovarja 13 tedenskim plačam ali prejemkom enega četrteletja. Če najde delavec delo pred potekom recimo 26 tednov, se mu ostanek neizplačane podpore takoj izplača.

Zahteva odškodnine brezposelnemu je nova, postaja pa iz dneva v dan bolj pereča in je zato potrebno ne samo delo enega obrata ali ene države, da se uveljavi, ampak potrebno je mednarodno sodelovanje: Pravice pri koncernih zaposlenega delavstva morajo biti povsod izpolnjene in povsod se morajo izpolnjevati. To podčrtuje važnost internacionalno organiziranih sindikatov proti organizacijam rumenega in nacionalističnega tipa, pa naj se te pojavljajo v Italiji, Nemčiji ali pri nas. Le internacionalno združene organizacije bodo mogle povsod izbojevati zmago načelu:

En del obratne lastnine pripada delavcem in čim dalje so zaposleni, večji je njihov delež. Mi zahtevamo, da se prizna upravičeni delež upravičencu, stvar mednarodnega urada dela pa je, da določi ta delež. Delu delež na dobičku!

Radio.

Lepe razmere.

Zopet in zopet moramo zapisati, da je francoski radio res svoje vrste poglavje. Tako so se nedavno lepe reči godile na Eifflovm stolpu. Tour Eiffel je lepega večera oddajala nekaj prav obsejnih točk. Vodstvo postaje se je naknadno opravičilo pri časopisju, ki je protestiralo z motivacijo, da se je znal »podel individuj« spraviti do mikrofona. Nekaj druga francoska postaja pa ima napovedovaleca, ki je nedavno tega ganljivo proslavljal enega največjega francoskih pesnikov romantike, Lamartine-a, ki pa mu je pripisal dela Chateaubrianda... Vodstvo postaje se je nato spet opravičilo, češ, da je bil napovedovalec nepripravljen, nekompetenten in neodgovoren... Res lepe razmere.

T. R. L.

Samo 4 Din plačaš mesečno — pa dobiš letno tri knjige »Krekove knjižnice«

Pierre l'Ermitte:

56

Kako sem ubila svojega otroka

Potopila se je ravno opoldne, ko je bilo morje mirno in gladko in se ni zganil niti najmanjši vetrič.

Vsem se je čudno zdelo kako se more v takšnem času in vremenu potopiti ladja, edini kapitan je molčal, ker je vedel, da so ladjo razjedli črvi.

Ali bi se temu njegovemu preobratu, temu padcu, kateremu se je sam tako čudil, čudil tudi župnik Firmin?

Pa se je spomnil, da mu je zadnji večer župnik govoril docela drugače ko ponavadi. Njegove besede niso bile več tako priproste in odkrite kakor včas, ko sta si govorila iz srca v srce, ampak nekam previdne in hladne; tako govorimo s slabotnimi in bolnimi, ki bi jih trda beseda preveč zadela in ki ne morejo prenesti gole in popolne resnice.

Z njim je torej končano?

Vse prelepe sanje ležijo pred njim na tleh kakor čist in prozoren kristal, ki ga je pravkar zdrobil nepričakovano udarec, da ga nikdar nihče več ne bo mogel zložiti kakor je bil prej — — —

Z Bogom solnčne poti, ki vodijo v sinje višave za najkrasnejšimi dušami, ki so videle svet, pa se jim ni zdel vreden njihovih želja in hrepenenj...

Z Bogom organizacije, kamor stopiš z opasnimi ledji in s plamtečim srcem, ki nas vabi kvišku: »Ako hočeš biti popoln, pojdi, prodaj, kar imaš, in daj ubogim in imel boš zaklad v nebesih; potem pridi in hodi za menoj!... Kdor svojega očeta ali svojo mater ali ženo ljubi bolj kakor mene, mene ni vreden!...«

On ga ni bil vreden!

Bil je popolnoma prost, pa se je vdal Loliti, ki z njo niti zaročen še ni bil!

Deklica iz »Ker-Mimie« je pregnala Kristusa in se polastila njegovega mesta, prvega mesta v mladeničevi duši!

Kristus, veliki Bog, naj ima drobtine, ki so še ostale!...

Kako žalostno je, kadar stvar prežene Stvarnika in zavzame njegov prostor!...

Okrog Dominika se je vse vedno bolj radovalo in veselilo. Niso mogli dalje strpeti sredi afriške pečine, potovanje se jim je zazdelo predolgo, vročina v Bistri neznosna in voda nezdrava.

Odšli so še k spomeniku kardinala Lavignerieja, ki je na pragu puščave z obema rokama z veličastno kretnjo zasajal križ v afriško zemljo.

Ujec je pripomnil, da se mu vidi kot bi mož mahal s krampom.

V Dominiku se je zganila misel, da nima več prostih obeh rok, in pogled na žarečo moč požrtvovalnega apostola ga je navdal z novo bolečino.

Ko so si spomenik od vseh strani dobro ogledali, so bili vsi mnenja, da se vrnejo proti morju.

Namen potovanja je bil dosežen.

Klicala jih je Lolita.

Sedaj je bila ona njihova kraljica!

Po enoletnem boju je stala kot zmagovalka na nevidnem bojnem polju sredi strašnih razvalin, na katerih so jokali angeli nad uničenimi prelepimi sanjami, ki so jih bili mladeniču sami vdahnili.

Vrnili so se zelo hitro.

Ker je bilo že sredi februarja, ni vozila ladja iz Pornica. Zategadelj so se obrnili proti Noirmoutierju skozi Challans in Fromentineo.

Ob oseki so se prepeljali po produ Goa. Najeli so si bili lep avtomobil in se imenitno vozili mimo številnih kmečkih voz, ki so jih dohitevali in prehitevali, da je blato švrkalo na vse strani... Leteli so proti mladi boginji, ki naj bi jih pričakovala na koncu poti, da se ji pokloni premagani Dominik.

Mladenič je med vožnjo po produ motril sive valove in mislil na ono žalostno noč, ko je kot trenuten zmagovalce popolnoma sam korakal po tej poti. Grozotna in nesrečna noč, ki mu nikdar ne pojde iz spomina njena tolažilna žalost!... Če bi ga sedaj srečali oni cigani, ki jih je bil videl pred letom, ko je bled in potrft tod gazil blato, ga najbrže ne bi bili več spoznali, ker se je že toliko spremenil.

Zares, zdaj ni bil več oni Dominik kot pred letom.

Takrat je stopal tod kot zmagovalce, dasiprav nemiren in osamljen... Premagal je bil najljubejšo človeško skušnjava, ker mu je bilo tako rekoč dovoljeno, da ji podleže... Da, kot zmagovalce, kakor vitez z vencem okoli glave je tedaj stopal naproti svojemu vzoru in svojim prelepim sanjam.

Sedaj pa... Četudi se vozi v lepem avtomobilu, četudi mu leži na kolenih deset tisoč frankov vreden površnik in četudi je na videz prav srečen — a samo na videz — se vrača kot premaganec... Toda ni bil premagan, ker ga je premamila čutnost ali premotila razigranost in preveliko navdušenje, ampak ker se mu je zlomila volja!...

Nekako sredi poti so srečali Moizeauja, starega kočijaža z otoka, ki jim je zaklical, da jih na koncu proda pričakujeta ljubezniva gospa in gospodična iz »Ker-Mimie«...

Res so takoj potem zagledali v daljavi, kjer se je končavala pot, neko svetlo stvar, ki se je blisketala iz blatnega in mlakužastega proda. Ujec hitro seže po daljnogledu in vzklikne:

»To je Presvesova angleška kočija!... Tudi Lolito razločim in njeno mamo... Pogledaj še ti, dragi Dominik!«

Mladenič vzame daljnogled.

Kmalu ugleda Lolito... Njena mati je sedela v kočiji in držala za povodce. Deklica je stala na vrhu grička, na katerem je sameval star lesen križ, ki so ga bili razdejali morskii viharji.

Lolita, mlado dekle, polno življenja — zraven pa star, polomljen križ!... Dominiku se je zdelo kot da v tem gleda podobo svojega in Lolitinega življenja.

Medtem so privozili iz blat in mlakuž. Po valovitem produ je vozač hitreje spustil avtomobil. Ujec in mati sta molčala in se ozirala na Dominika, ki ni odmaknil daljnogleda od oči; a na njegovem prepadenem obrazu nista mogla ničesar razbrati.

Slednjič se je svetla pika premaknila... Spoznali sta njihov avtomobil!

Sedaj so že s prostim očesom videli, kako je dekllica odskakljala po griču, šinila v kočijo in pogrnala konja na prod.

Od druge strani je pridrvel avtomobil in obe družini sta se srečali sredi vode. Brez vsake besede so si podali roke, zakaj velika bolečina in velika radost sta nemi, tukaj pa je bila i bolečina i radost.

Ko so prišli s proda, so ustavili vozili in peš nadaljevali pot. Ujec je bil zelo dobre volje, ker je tu našel nekega svojega mornarja iz Gueriniere, ki je z zavihanimi rdečimi hlačami in bos stal v vodi in z nožem v roki trgal školjke s skal ter jih z veliko slastjo kar žive jedel.

Mamici sta se veselo objeli...

Dominik in Lolita sta stopala ob s travo zaraslem jarku; oba sta molčala.

Ozračje je bilo mehko in soparno. Objela jih je prava noirmoutinska pomlad, ki je s svojo kipečo lepoto in milobo oblivala ravna polja, slana močvirja in vso žalobno sivino blatnega obrežja...